

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 18 sierpnia 2017 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi w sprawie o sygnaturze akt I Ns 374/16 oddalił wnioszek B. K. o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po S. D..

Sąd Rejonowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych. S. D. cierpiał za życia na chorobę alkoholową i nadużywał alkoholu, jego sytuacja materialna była trudna, nie utrzymywał żadnych kontaktów z członkami swojej rodziny, w tym z wnioskodawczynią. B. K. nie dysponowała żadną wiedzą na temat miejsca jego pobytu. W dniu 2 lutego 2002 r. S. D. zawarł z (...) Bank Spółką Akcyjną z siedzibą w W. umowę kredytu samochodowego, na mocy w/w umowy udzielony został kredyt w łącznej wysokości 49.435,05 zł na zakup samochodu osobowego marki P. (...). S. D. zmarł w dniu 10 grudnia 2010 r., był bezdzietnym wdowcem, w dniu śmierci spadkodawcy nie żyli już jego rodzice. S. D. posiadał sześcioro rodzeństwa, czworo żyjących w dniu jego śmierci: I. W., Z. J., A. D. oraz W. D., a także zmarłego w 2000 roku H. D. i zmarłego w 2009 roku K. D.. H. D. miał dwoje dzieci – wnioskodawczynię B. K. oraz A. D.. K. D. pozostawił córkę B. D.. B. K. dowiedziała się o śmierci S. D. w miesiącu lutym 2011 roku podczas rozmowy telefonicznej z P. J., synem Z. J.. Wnioskodawczyni nie pokryła kosztów pogrzebu zmarłego. Wnioskodawczyni nie prowadziła z rodzeństwem rozmów na temat mieszkania zmarłego i nie uczestniczyła w jakichkolwiek działaniach dotyczących tegoż mieszkania. Wnioskodawczyni nie dysponowała wiedzą na temat terminu, który służył jej do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po zmarłym. B. K. nie wiedziała, że należy do kręgu spadkobierców po zmarłym S. D.. Wnioskodawczyni zdawała sobie sprawę, iż zmarły był wdowcem i nie pozostawił dzieci. B. K. miała przekonanie, iż spadkodawca z uwagi na swoją sytuację materialną nie pozostawił po sobie żadnych składników majątkowych ani żadnych długów. W dniu 24 stycznia 2012 r. (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wystąpił z wnioskiem o stwierdzenie nabycia spadku po S. D., podnosząc, iż jest wierzycielem spadkodawcy z tytułu w/w umowy kredytu samochodowego, jako spadkobiercę wskazano Z. J., do wniosku załączono kopię w/w umowy kredytu samochodowego. B. K. dowiedziała się o długach S. D. od P. J. w marcu 2012 roku, kiedy to P. J. poinformował o długach zmarłego pozostałych członków rodziny, w tym wnioskodawczynię. B. K. utożsamiała datę powzięcia wiadomości o długach zmarłego z rozpoczęciem biegu terminu służącego do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po zmarłym. W dniu 29 marca 2012 r. B. K. złożyła przed notariuszem A. W. oświadczenie o odrzuceniu spadku po S. D.. Wnioskodawczyni miała przeświadczenie, iż oświadczenie o odrzuceniu spadku po S. D. zostało złożone przez nią w zakreślonym przez ustawę terminie. W toku niniejszego postępowania B. K. złożyła wobec sądu oświadczenie o odrzuceniu spadku po zmarłym S. D..

Przy tak ustalonym stanie faktycznym w ocenie Sądu Rejonowego spełnione zostały materialne podstawy do uchylenia się przez wnioskodawczynię od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia co do spadku po zmarłym S. D.. Niewątpliwie w okresie, w którym należało złożyć stosowne oświadczenie, wnioskodawczyni nie miała wiedzy na temat istnienia długu spadkowego, a wobec braku kontaktów spadkodawcy z którymkolwiek z rodzeństwa, braku jakichkolwiek dokumentów, nie miała również i możliwości dowiedzenia się na ten czas o jego istnieniu. Za wiarygodne w świetle tak materiału dowodowego, jak i zasad logicznego rozumowania oraz doświadczenia życiowego, uznać należało twierdzenia wnioskodawczyni o braku podstaw do przypuszczenia nawet, że dług taki może występować. Skoro zmarły znajdował się w trudnej sytuacji finansowej i nadużywał alkoholu, trudno z góry przyjąć by możliwe było uznanie, że miał zdolność kredytową i to na poziomie pozwalającym na wzięcie nie tylko podstawowego kredytu konsumpcyjnego, ale kredytu na dobro, jakim jest samochód. W ocenie Sądu Rejonowego jak najbardziej zgodzić się należy, iż zachodził tu błąd wnioskodawczyni co do istnienia długu spadkowego usprawiedliwiony okolicznościami.

Pomimo to wnioszek B. K. o zatwierdzenie uchylenia się od skutków niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku w terminie nie mógł być uwzględniony, gdyż jak wynika z zeznań samej wnioskodawczyni, wiedzę o umowie kredytu samochodowego, z którą dług jest związany, B. K. powzięła w marcu 2012 roku. Wtedy to P. J., syn Z. J., wskazanej przez wierzyciela jako osoba, która doszła do spadku po zmarłym, poinformował wnioskodawczynię o długu zmarłego. Sąd I instancji stwierdził zatem, że wiedzę o istnieniu długu wnioskodawczyni powzięła na etapie sprawy spadkowej

w marcu 2012 roku i na tym to etapie mówić należy o ujawnieniu się błędu. Możliwość uchylecia się od skutków niezłożenia stosownego oświadczenia istniała, zgodnie art. 88 § 2 k.c. w zw. z art. 1019 § 1 k.c., jedynie w ciągu roku od tej daty. Przyjmując najkorzystniejszą dla wnioskodawczynie datę powzięcia informacji o istnieniu długu zmarłego tj. dzień 31 marca 2012 r., należało przyjąć, iż termin służący B. K. na złożenie oświadczenia o uchyleniu się od skutków niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po S. D. upłynął w dniu 31 marca 2013 r. Podkreślenia wymaga, iż wniosek B. K. inicjujący niniejsze postępowanie w przedmiocie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku wpłynął do sądu dopiero w dniu 18 czerwca 2014 r., a więc ponad rok po upływie rocznego terminu służącego wnioskodawczynie. W tym stanie rzeczy przedmiotowy wniosek Sąd I instancji uznał za spóźniony.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia wywiodła wnioskodawczynie, będąc reprezentowaną przez profesjonalnego pełnomocnika, zaskarżając przedmiotowe postanowienie w całości.

Zaskarżonemu orzeczeniu wnioskodawczynie zarzuciła:

1. naruszenie przepisów prawa procesowego przez:

a. błędne ustalenie, że wnioskodawczynie dowiedziała się od P. J. o postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku („na etapie sprawy spadkowej”) wszczętym z wniosku banku w 2012 r., podczas gdy wnioskodawczynie zeznała, że w 2012 r. dowiedziała się jedynie o długach stryja,

b. pominięcie okoliczności, że w 2012 r. wnioskodawczynie nie była uczestnikiem postępowania o stwierdzenie nabycia spadku,

c. brak ustalenia, że postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku po S. D. wszczęte przez bank w 2012 r. zostało umorzone w 2013 r. i ponownie wszczęte po uchyleniu przez Sąd Okręgowy postanowienia o umorzeniu w 2014 r. oraz że uczestnikiem postępowania spadkowego wnioskodawczynie została dopiero w 2014 r.

2. naruszenie przepisów prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, w szczególności art. 1019 § 2 k.c. w zw. z art. 88 § 2 k.c. poprzez błędne ustalenie, że termin do odrzucenia spadku dla wnioskodawczynie rozpoczął bieg od końca marca 2012 r. tj. od dowiedzenia się od P. J. syna siostry spadkodawcy o jego długach, mimo że uczestnikiem postępowania o stwierdzenie nabycia spadku i o tytule powołania do spadku wnioskodawczynie powzięła wiedzę w kwietniu 2014 r.

W konkluzji do tak sformułowanych zarzutów wnioskodawczynie wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia i zatwierdzenie przez sąd oświadczenia złożonego na rozprawie w dniu 9 sierpnia 2017 r. przez wnioskodawczynie o odrzuceniu spadku po zmarłym w dniu 10 grudnia 2010 r. stryju S. D., ewentualnie wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawczynie jako pozbawiona uzasadnionych podstaw podlegała oddaleniu.

W pierwszej kolejności zachodziła konieczność odniesienia się do sformułowanego zarzutu naruszenia przepisów prawa procesowego, albowiem wnioski w tym zakresie ze swojej istoty determinują rozważania co do pozostałych zarzutów apelacyjnych, skoro jedynie nieobarczone błędem ustalenia faktyczne, będące wynikiem należyte przeprowadzonego postępowania mogą być podstawą dla oceny prawidłowości kwestionowanego rozstrzygnięcia w kontekście twierdzeń o naruszeniu przepisów prawa materialnego.

Wbrew zarzutom wnioskodawczynie, Sąd I Instancji dokonał prawidłowej, gdyż odpowiadającej wymogom określonym w art. 233 § 1 k.p.c. oceny dowodów, w oparciu o którą wyprowadził również słuszne wnioski jurydyczne w zakresie przepisów kodeksu cywilnego regulujących kwestię uchylenia się od skutków prawnych niezachowania terminu do

złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku, w tym zakresie swoje stanowisko przekonująco i wyczerpująco uzasadnił. Sąd Okręgowy podziela zatem i przyjmuje za własne ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd I instancji.

Należało zauważyć, że formułując zarzut naruszenia prawa procesowego, skarżąca w istocie kwestionowała prawidłowość subsumpcji ustalonej podstawy faktycznej pod obowiązujące normy prawne tj. art. 1019 § 2 k.c. w zw. z art. 88 § 2 k.c.

Zarzut poczynienia błędnych oraz niepełnych ustaleń faktycznych podniesiony został bowiem jedynie w kontekście rozpoczęcia biegu terminu oraz wygaśnięcia uprawnienia wnioskodawczyni do uchylenia się od skutków prawnych niedochowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku.

W ocenie skarżącej stanowisko Sądu I instancji o uchybieniu przez wnioskodawczynię wskazanego terminu było nieprawidłowe. Wnioskodawczyni jest bowiem córką zmarłego w 2000 roku brata S. D., jest więc powołana do dziedziczenia w dalszej kolejności. Z tych przyczyn stanowisko sądu, że wystarczającym dla rozpoczęcia biegu rocznego terminu do uchylenia się od skutków niezłożenia w terminie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku jest zawiadomienie dalszego krewnego o wezwaniu banku do zapłaty rzekomego długu nie jest uzasadnione. Wnioskodawczyni zarzuciła, że sąd błędnie ustalił, że P. J. zawiadomił wnioskodawczynię o toczącym się postępowaniu spadkowym. Wnioskodawczyni wskazała, że wiedzę o powołaniu do spadku po S. D. powzięła w dniu 28 kwietnia 2014 r. na rozprawie w sprawie I Ns 71/14 o stwierdzenie nabycia spadku po S. D., kiedy stała się uczestnikiem tego postępowania, natomiast w czerwcu 2014 r. wnioskodawczyni złożyła wniosek w niniejszej sprawie. Dlatego też ustalenie Sądu Rejonowego, że termin do uchylenia się od skutków niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku rozpoczął bieg z końcem marca 2012 r. tj. po zawiadomieniu przez P. J. o długach spadkowych jest nieuprawnione.

Wydaje się zatem, że przedmiotem zarzutów jest jedynie ocena ustalonych okoliczności sprawy z punktu widzenia przepisów prawa materialnego tj. art. 88 § 2 k.c.

Zgodnie z art. 1019 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 88 § 2 k.c., uprawnienie do uchylenia się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku wygasa w razie błędu, z upływem roku od jego wykrycia. Uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku bądź niezachowania terminu do złożenia takiego oświadczenia nie stoi na przeszkodzie stwierdzenie nabycia spadku ani nawet dział spadku.

Decydujące znaczenie dla rozpoczęcia biegu terminu do skorzystania z uprawnienia do uchylenia się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku ma chwila wykrycia błędu.

Sformułowanie „wykrycie błędu”, o którym mowa w art. 88 § 2 k.c., należy rozumieć jako definitywne powzięcie wiadomości o błędzie, a nie dopiero możliwość uzyskania takiej wiedzy. O wykryciu błędu, w tym spowodowanego podstępnie, można mówić wtedy, jeżeli zaistnieje stan faktyczny, w którym każda racjonalnie postępująca i należycie dbająca o swoje interesy osoba zdałaby sobie sprawę, że składając oświadczenie woli, działała pod wpływem błędu.

Zarówno o błędzie w chwili złożenia oświadczenia woli, jak i o wykryciu błędu wyznaczającym początek biegu terminu do uchylenia się od skutków prawnych złożonego oświadczenia woli, decyduje stan świadomości osoby powołującej się na błąd. W obu przypadkach rozstrzyga wyłącznie stan wiedzy tej osoby o istnieniu określonej okoliczności oddziałującej na treść czynności prawnej, a nie, jak w niektórych innych sytuacjach, także możliwość dowiedzenia się o miarodajnej okoliczności. O złożeniu oświadczenia woli pod wpływem błędu decyduje wiedza, przekonanie składającego oświadczenie, że określona okoliczność oddziałująca na treść czynności prawnej przedstawia się inaczej niż w rzeczywistości. Z kolei o wykryciu błędu przesądza poznanie rzeczywistości, dowiedzenie się, jaki jest stan rzeczywisty co do danej okoliczności, która wpłynęła na treść czynności prawnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z 9 lutego 2017 r., III CSK 60/16, niepubl.).

Zgodnie z prawidłowo poczynionym w tym zakresie przez Sąd I instancji ustaleniem, wnioskodawczynie o długach zmarłego stryja dowiedziała się od syna swojej ciotki Z. J. w marcu 2012 roku, kiedy to P. J. poinformował o długach zmarłego pozostałych członków rodziny, w tym wnioskodawczynię. Wskazanych ustaleń wnioskodawczynie nie kwestionowała, zresztą pozostają one zgodne z przesłuchaniem samej wnioskodawczynie.

Nie ulega wątpliwości, że składając w dniu 29 marca 2012 r. oświadczenie o odrzuceniu spadku, wnioskodawczynie pozyskała wiedzę o długu spadkowym, co skutkowało złożeniem przez wnioskodawczynię oświadczenia o odrzuceniu spadku. Okoliczności te jednoznacznie wskazują, że „wykrycie błędu”, o którym mowa w art. 88 § 2 k.c., nastąpiło w marcu 2012 r. Wtedy też rozpoczął bieg terminu na skorzystanie z przewidzianego w art. 1019 § 2 k.c. uprawnienia do uchylenia się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku. Skoro o błędzie, pod wpływem którego, wnioskodawczynie nie złożyła oświadczenia o odrzuceniu spadku, dowiedziała się w marcu 2012 r., to termin do uchylenia się od jego skutków wygasł, jak prawidłowo przyjął Sąd I instancji, z upływem roku od tego dnia.

Termin przewidziany w art. 88 § 2 k.c. ma charakter zawity (prekluzyjny), co oznacza, że nie może być przedłużany ani skracany, nie podlega przerwaniu ani zawieszeniu, nie może również zostać przywrócony. Po jego upływie prawo definitywnie wygasa, co sąd jest zobowiązany uwzględnić z urzędu.

Wnioskodawczynie w sposób nieuzasadniony wiąże początek biegu terminu do uchylenia się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku z powzięciem wiedzy o powołaniu do spadku, wskazując że wnioskodawczynie taką wiedzę powzięła dopiero w dniu 28 kwietnia 2014 r. na rozprawie w sprawie I Ns 71/14 o stwierdzenie nabycia spadku po S. D., kiedy stała się uczestnikiem tego postępowania, natomiast już w czerwcu 2014 r. wnioskodawczynie złożyła wniosek w sprawie niniejszej.

Wypada zauważyć, że wskazane twierdzenie pozostaje jednak w oczywistej sprzeczności z treścią oświadczenia o odrzuceniu spadku, jakie wnioskodawczynie złożyła w dniu 29 marca 2012 r. przed notariuszem A. W.. Zgodnie z tym oświadczeniem wnioskodawczynie i jej brat w dniu 2 marca 2012 r. dowiedzieli się o powołaniu ich do spadku po zmarłym bracie swojego ojca – S. D. synu J. i A. zmarłym w dniu 10 grudnia 2012 r. w Ł.

Ponadto sama wnioskodawczynie w uzasadnieniu złożonego wniosku wskazała, że w dniu 29 marca 2012 r. złożyła przed notariuszem A. W. oświadczenie o odrzuceniu spadku po S. D., co nastąpiło po powzięciu wiedzy o wszczęciu postępowania spadkowego i istnieniu zadłużenia spadkodawcy, wnioskodawczynie pozostawała w przeświadczeniu, że termin na złożenie oświadczenia biegnie po uzyskaniu wiedzy, że zmarły posiadał długi.

Wypada także zauważyć, że w sprawie I Ns 71/14 o stwierdzenie nabycia spadku po S. D., wnioskodawczynie w dniu 13 sierpnia 2012 r. został doręczony odpis postanowienia o zawieszeniu postępowania (k. 52-53, 57 w załączonych aktach sprawy I Ns 71/14 Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi).

Nie sposób zatem podzielić twierdzenia skarżącej, że wiedzę o powołaniu do spadku po S. D. wnioskodawczynie powzięła dopiero w dniu 28 kwietnia 2014 r.

Chwila dowiedzenia się o powołaniu do spadku po danej osobie ma znaczenie przy ocenie zachowania przewidzianego w art. 1015 k.c. terminu do złożenia oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku. Niewątpliwie okoliczności te będą przedmiotem oceny dokonywanej przez sąd w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku po S. D..

Zgodnie ze wskazaniem wnioskodawczynie w chwili składania przez nią w dniu 29 marca 2012 r. oświadczenia o odrzuceniu spadku miała ona przeświadczenie, że oświadczenie o odrzuceniu spadku po S. D. zostało przez nią złożone w zakreślonym przez ustawę terminie. Okoliczności te wnioskodawczynie powinna zatem dowodzić w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku po S. D..

Podnoszona przez skarżącą okoliczność, że w 2012 r. wnioskodawczynie nie była uczestnikiem postępowania o stwierdzenie nabycia spadku, zaś uczestnikiem postępowania spadkowego została dopiero w 2014 r., dla

rozstrzygnięcia niniejszej sprawy nie miała istotnego znaczenia. Zasadnie zatem podlegała pominięciu przez Sąd I instancji w zakresie ustalenia stanu faktycznego.

Wbrew zarzutowi podniesionemu w apelacji, Sąd Rejonowy nie poczynił ustalenia, że wnioskodawczynie dowiedziała się od P. J. w marcu 2012 r. o postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku wszczętym z wniosku banku w 2012 r. Sąd I instancji ustalił natomiast zgodnie z przesłuchaniem wnioskodawczynie, że dowiedziała się ona o długach S. D. od P. J. w marcu 2012 roku, kiedy to P. J. poinformował o długach zmarłego pozostałych członków rodziny, w tym wnioskodawczynię. Stwierdzenie, że wiedzę o istnieniu długu wnioskodawczynie powzięła „na etapie sprawy spadkowej” w marcu 2012 r., stanowiło wyraz dokonanej przez Sąd I instancji oceny prawnej, nie zaś element ustaleń faktycznych. Wypada zauważyć, że ocena ta nie pozostawała w sprzeczności z poczynionymi ustaleniami. Zostało wówczas już wszczęte postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku po S. D., do wniosku została dołączona umowa kredytu samochodowego, jako spadkobierczyni została wskazana Z. J., jej syn w marcu 2012 r. poinformował o długach zmarłego pozostałych członków rodziny, w tym wnioskodawczynię.

Wypada zauważyć, że wniosek o odebranie od wnioskodawczynie w niniejszej sprawie oświadczenia o odrzuceniu spadku po S. D. oraz oświadczenia o uchyleniu się od skutków niezłożenia tego oświadczenia w terminie pełnomocnik wnioskodawczynie złożył w dniu 2 sierpnia 2017 r. Sąd Rejonowy odebrał od wnioskodawczynie oświadczenie o odrzuceniu spadku po S. D. na rozprawie w dniu 9 sierpnia 2017 r. Wnioskodawczynie nie wskazała, które ze złożonych oświadczeń powinno podlegać zatwierdzeniu w niniejszej sprawie, uczyniła to we wnioskach apelacyjnych.

Wskazać należy, że oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku wymaga zatwierdzenia przez sąd, a zatem podlega ono także merytorycznej kontroli, która jest prowadzona na rozprawie (art. 690 § 1 k.p.c.). Kontrola ta obejmuje badanie, czy spełnione zostały przesłanki decydujące o skuteczności takiego oświadczenia ustalone w art. 1019 § 1 k.c., to jest czy składając przed sądem takie oświadczenie, spadkobierca złożył zarazem oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku oraz czy zachodzą pozostałe przesłanki decydujące o skuteczności takiego oświadczenia, wynikające z konieczności zastosowania przepisów o wadach oświadczeń woli do oceny poprzednio złożonego oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku albo do zaniechania złożenia tego oświadczenia. Badanie tych okoliczności wiąże się z koniecznością udzielenia odpowiedzi na pytania, czy spadkobierca poprzednio działał pod wpływem błędu lub groźby, jakie były okoliczności powstania tych wad, względnie czy pod wpływem błędu lub groźby zaniechał złożenia oświadczenia w przedmiocie przyjęcia lub odrzucenia spadku oraz czy uchylając się od skutków swego poprzedniego oświadczenia lub zaniechania jego złożenia zachował termin określony w art. 88 § 2 k.c. (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 6 lipca 2012 r., V CSK 313/11, niepubl., z 30 czerwca 2005, IV CK 799/04, OSNC 2006, nr 5, poz. 94, z 18 marca 2010 r., V CSK 337/09, niepubl., z 1 grudnia 2011 r., I CSK 85/11, niepubl.).

Złożenie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku jednocześnie ze złożeniem przed sądem oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia w przedmiocie przyjęcia lub odrzucenia spadku jest jedną z przesłanek materialnoprawnych, których spełnienie decyduje o uwzględnieniu wniosku w sprawie o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku (art. 690 k.p.c.) i zatwierdzeniu przez sąd uchylenia się od skutków prawnych poprzedniego oświadczenia albo od skutków prawnych jego niezłożenia. Przesłanka ta musi być spełniona w zastrzeżonym dla niej terminie materialnoprawnym (art. 88 § 2 k.c.) i do czasu zakończenia postępowania sądowego, w którym jest rozpatrywana (art. 316 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

Termin zawity do uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku jest zachowany, gdy przed jego upływem sąd odbierze to oświadczenie i oświadczenie o odrzuceniu spadku (art. 1019 § 2 k.c.). Wniesienie sprawy o uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia nie stanowi o uchyleniu się od skutków braku oświadczenia w rozumieniu tego przepisu, bowiem jest to jedynie czynność procesowa, zaś wskazane oświadczenia są czynnościami materialnoprawnymi, dla których została zastrzeżona szczególna forma. Skutki prawne złożenia tych oświadczeń powstają w dacie odebrania ich przez sąd do protokołu sądowego lub w dacie poświadczenia przez sąd podpisu spadkodawcy na piśmie zawierającym oświadczenie o uchyleniu się. W wypadkach wyjątkowych, w

szczególności, gdy za nieodebranie oświadczenia w terminie spadkobierca nie ponosi winy, sąd może nie uwzględnić upływu tego terminu przez wzgląd na zasady współżycia społecznego (art. 5 k.c.) (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z 15 marca 2018 r., III CZP 110/17, LEX nr 2457344).

Wniosek w przedmiotowej sprawie został złożony przez wnioskodawczynię w dniu 18 czerwca 2014 r., a więc po upływie roku od wykrycia błędu. Wnioskodawczyni w zastrzeżonym w art. 88 § 2 k.c. terminie materialnoprawnym nie złożyła oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych niezłożenia w terminie z powodu błędu oświadczenia o odrzuceniu spadku oraz oświadczenia o odrzuceniu spadku. Z tych względów nie można było uwzględnić przedmiotowego wniosku.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., apelację oddalił.

W zakresie rozliczenia kosztów postępowania znajdowała zastosowanie ogólna reguła orzekania o kosztach postępowania nieprocesowego wyrażona w art. 520 § 1 k.p.c., zgodnie z którą każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie.